

פרשת ויצא תשפ"ג
יעקב ולבן – לשם מה?

Dedicated in honor of the upcoming marriage of Shalom Saks & Shira Nitzan

בראשית פרק לב

(כב) ותעבר המנחה על פניו והוא לן בלילה ההוא במחנה : (כג) ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר יבק : (כד) ויקחם ויעברם את הנחל ויעבר את אשר לו : (כה) ויתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר : (כו) וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירד יעקב בהאבקו עמו : (כז) ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני : (כח) ויאמר אליו מה שמך ויאמר יעקב : (כט) ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל : (ל) וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אתו שם : (לא) ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי : (לב) ויזרח לו השמש כאשר עבר את פניאל והוא צלע על ירכו : (לג) על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה :

רש"י

(כב) על פניו - כמו לפניו, וכן (ירמיה ו ז) חמס ושוד ישמע בה על פני תמיד, וכן (ישעיה סה ג) המכעיסים אותי על פני. ומדרש אגדה על פניו אף הוא שרוי בכעס, שהיה צריך לכל זה : (כג) ואת אחד עשר ילדיו - ודינה היכן היתה, נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכס : **יבק** - שם הנחר : (כד) **את אשר לו** - הבהמות והמטלטלין, עשה עצמו כגשר, נוטל מכאן ומניח כאן : (כה) **ויתר יעקב** - שכח פכים קטנים וחזר עליהם : **ויאבק איש** - מנחם פירש ויתעפר איש, לשון אבק, שהיו מעלים עפר ברגליהם על ידי נענועם. ולי נראה שהוא לשון ויתקשר, ולשון ארמי הוא, בתר דאביקו ביה, ואבק ליה מיבק, לשון עניבה, שכן דרך שנים שמתעצמים להפיל איש את רעהו שחובקו ואובקו בזרועותיו. ופירשו רבותינו ז"ל שהוא שרו של עשו : (כו) **ויגע בכף ירכו** - קולית הירך התקוע בקלבוסיית קרוי כף, על שם שהבשר שעליה כמין כף של קדירה : **ותקע** - נתקעקה ממקום מחברתה, ודומה לו (ירמיה ו ח) פן תקע נפשי ממך, לשון הסרה. ובמשנה לקעקע ביצתן, לשרש שרשיהן : (כז) **כי עלה השחר** - וצריך אני לומר שירה ביום : **ברכתני** - הודה לי על הברכות שברכני אבי, שעשו מערער עליהם : (כט) **לא יעקב** - לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה וברמיה כי אם בשררה ובגלוי פנים, וסופך שהקב"ה נגלה עליך בבית אל ומחליף את שמך, ושם הוא מברכך, ואני שם אהיה ואודה לך עליהן, וזהו שכתוב (הושע יב ה) וישר אל מלאך ויוכל בכה ויתחנן לו, בכה המלאך ויתחנן לו, ומה נתחנן לו (שם) בית אל ימצאנו ושם ידבר עמנו, המתן לי עד שידבר עמנו שם, ולא רצה יעקב, ועל כרחו הודה לו עליהן, וזהו (פסוק ל) ויברך אותו שם, שהיה מתחנן להמתין לו ולא רצה : **ועם אנשים** - עשו ולבן : **ותוכל** - להם : (ל) **למה זה תשאל** - אין לנו שם קבוע, משתנין שמותינו, הכל לפי מצות עבודת השליחות שאנו משתלחים : (לב) **ויזרח לו השמש** - לשון בני אדם הוא, כשהגענו למקום פלוני האיר לנו השחר, זהו פשוטו. ומדרש אגדה ויזרח לו לצרכו, לרפאות את צלעתו, כמה דתימא (מלאכי ג כ) שמש צדקה ומרפא בכנפיה, ואותן שעות שמיהרה לשקוע בשבילו כשיצא מבאר שבע, מיהרה לזרוח בשבילו : **והוא צלע** - והוא היה צולע כשזרחה השמש : (לג) **גיד הנשה** - ולמה נקרא שמו גיד הנשה, לפי שנשה ממקומו ועלה, והוא לשון קפיצה, וכן (ירמיה נא ל) נשתה גבורתם, וכן (לקמן מא נא) כי נשני אלהים את כל עמלי :